

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

8. ročník

inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

VZPOMÍNKA NA NOC ZE ČTVRTÉHO

zlepšování čtenářské gramotnosti, opakování

učiva o poezii na básni Victora Huga

vl.znak: UM-ČJ

VICTOR HUGO: VZPOMÍNKA NA NOC ZE ČTVRTÉHO

Josef Soukal, Čítanka 8, SPN 2003

VICTOR HUGO

ČTI A PAMATUJ – 1. úkol

Z následujícího životopisu se pokus ve třech minutách zapamatovat co nejvíce, nezapomeň, že víc hlav víc ví a že je potřeba mít pracovní strategii.

ŽIVOTOPIS

- *Jeden z největších francouzských básníků a spisovatelů 19. století Victor Marie Hugo se narodil roku 1802 v Besanconu. Byl synem generála napoleonské armády (bonapartisty) a pobožné matky, která byla naopak přívrženkyní krále a monarchie (royalistka). Hugo začal psát již v dětství.*
- *Roku 1824 jej Karel X. jej vyznamenal stužkou Čestné legie. Rok 1827 byl předělem v Hugově životě, přihlásil se k romantismu, věnoval se poezii i dramatu. Po roce 1843 přestal však divadelní hry psát a začal se věnovat románu, stal se členem Francouzské akademie, republikánem a poslancem ústavodárného shromáždění.*
- *Po převratu dne 2.12.1851 Napoleona III. odešel do exilu do Belgie, později na anglické ostrovy Jersey a Guernesey po 18letém exilu se vrátil do Francie. Od roku 1876 byl poslanec a senátor až do své smrti roku 1885 v Paříži. V den jeho pohřbu byl vyhlášen státní smutek. Je pochován v pařížském Panthéonu.*

ČTI A PAMATUJ - 2. úkol

Vypiš co nejvíce vlastních jmen a názvů (s velkými písmeny), které se objevily v předcházejícím životopise. Máš jen minutu!

ČTI A PAMATUJ - 3. úkol

Vypiš co nejvíce jednoslovných funkcí, zaměstnání, zájmových nebo stylových příslušností V. Huga (např. byl: instalatér, fotbalista, realista, druid...), o kterých ses dozvěděl(a) v předcházejícím životopise. Máš jen minutu!

Charakteristika: Dvě hodiny literatury v 8. ročníku, soutěž do pracovních listů + oprava ve druhé hodině s učitelem doplněná o pokusy o výrazové čtení. Cílem je procvičit čtenářské strategie (kompetence k řešení problémů), dále rozvíjí zejména kompetence komunikativní (rozumění textu, diskuze, tvorba...), kompetence sociální a personální (práce ve skupině, na její atmosféře, diskuze...), kompetence občanské (respekt, poučení se, tolerance), schopnost vcítění se. Práce ve skupinách.

Pomůcky: pracovní listy, powerpointová prezentace, v druhé hodině dataprojektor, psací potřeby, učebnice

Postup:

- 1) učitel rozdělí třídu na tři až čtyři heterogenní skupiny, pustí jim začátek prezentace ČTI A PAMATUJ + životopis autora, oboduje tuto pamětní soutěž (1-4 b podle počtu skupin)
- 2) žáci ve skupinách pracují ve zbytku 1. hodiny s pracovními listy
- 3) ve druhé hodině učitel seznámí žáky se správným řešením, svým hodnocením, společně pak plní zeleně značené úkoly z prezentace, provedou vyhodnocení celé soutěže, shrnutí.

Pracovní listy:

VICTOR HUGO: VZPOMÍNKA NA NOC ZE ČTVRTÉHO

3b Vysvětli: *dvě rány*
nebožka maminka se smála na stěně
o jaký jde typ čtyřverší?

**To dítě dostalo do temene dvě rány.
Byt měli maličký, chudý, však spořádaný.
Nebožka maminka se smála na stěně
a pod ní babička vzlykala zdušeně.**

2b *Jaké prvky charakteristiky se zde vyskytují? Podtrhni je.*

**MLčky jsme malého svlékli z jeho šatů;
měl vám je, chuděra, záplatu na záplatu ...
Paže mu visely bezvládně z ramenou.
V kapse jsme našli mu káču odřenou.**

1b *Najdi kontrast, podtrhni ho.*

**Prst by se vešel snad v ty jeho rány střelné ...
Viděl kdo krvácet moruši? Neviděl? Ne?
Byl jako její peň, když blesk jej poláme ...
Stařenka sledujíc, jak vnoučka svlékáme,
se s pláčem sklonila nad jeho ústa němá;
-Dřív úsměv na nich měl, a teď je od krve má!
Už víckrát nespátřím ty očka veselý! –
Nocí se rozlehly co chvíli výstřely:**

1b Vysvětli první verš.

1b Najdi kontrast.

1b Jakou zde mají funkci pomlčky?

**krev tekla městem dál a proudem stále větším ...
Někdo z nás tiše řek: - Měl by se přikrýt něčím! –
Babička přikývla a do prostěradla
jej zabalila; - pojd', chudinko prochladlá! –
řekla spíš pro sebe a něžně odnesla ho
v náruči ke kamnům ... Ó beznadějná snaho
ohrát ty, jež smrt sevřela v objetí!
Chtěla i punčochy navléknout dítěti,
dlaně však nahnátly tuhnoucí, chladnou nohu ...**

1b Změnil se nějak postoj a projev babičky? Projeví se to nějak ve čtení?

3b Vysvětli: proti Bohu, Herodes, pachole

1b Čím je vzhledem k textu následující dvojverší?

**Propukla znovu v pláč: - Vždyť je to proti Bohu,
zabít jek Herodes takový pachole!**

1b Najdi kontrast, nosnou myšlenku úryvku.

**Bylo mu sedm pryč ... Jen chválu ve škole
jsem na něj slyšela ... Dokázal, vzácný páni,
hnedle jak v písárně mi složit každý psaní,
ať sestře do Nancy, anebo ouřadu ...**

**A teď je po smrti! Co je to za vládu,
která svým vojákům dovolí děti střílet?
Najed se a hned ven jak vrabčák z hnízda vylét;
-jdu si hrát, povídá; a do hodiny ho
mi přinesete sem načisto mrtvého ...**

Doplň věty komentující úryvek, zapiš je:

1b *(Ne)dovedu si představit, že...*

1b *Připomíná mi to...*

1b *Když to čtu....*

**Jsem ženská nad hrobem; pan Napoleon raděj
měl nechat zabít mě, když už mu chudý vaděj!
Co si jen počnu teď bez svého vnoučete?
Že spravedlnost je? Kde, páni? Řekněte! –**

1b *Proč by mělo být problémem provolávání slávy republice?*

1b *Kdo a proč mlčel?*

**Vzlykot ji přemohl; a zaplakal z nás každý,
kdo tam s ní tenkrát stál ... - Že takovýchle vraždy
císař pán připouští? Že má to svědomí?
Vzít mi, co jediný po dceři zbylo mi!
Zač, vysvětlete mi, ten hoch tak strašně pyká?
Vždyť přece nekřičel: „Ať žije republika!“ –
Mlčeli jsme jak hrob, protože po strasti,
jež nelze utěšit, není slov účasti ...**

1b Kdo to tu v textu promlouvá? V jakém tónu?

Vysvětli:

1b já ho zvu jinak sice

1b tento pán přes všechny tituly je chudý

1b bohatou tabuli

**Málo se stařenko, vyznáte v politice;
pan Napoleon – nu, já ho zvu jinak sice,
však budiž – tento pán přes všechny tituly
je chudý. Má rád lov, bohatou tabuli,
hry, paláce ... To všechno ho přijde tuze draho;
mimo to nadmíru dbá o veřejné blaho,
stará se o církev a četné příbuzné.**

1b Je myšlen tento odstavec vážně?

1b Je to ironie?

1b Která slova bys minimálně ironicky četl(a)? Podtrhni je.

**A není potom div, jestliže o nuzné
babky, jež jako vy jen vnuky opatruje,
náš nejvznešenější císař pán požaduje,
aby svá vnoučátka ve věku sedmi let
nechala poslušně jak škodnou postřílet.**

Jersey, 2. prosince 1852

Čítanka 8, SPN 2003

Učitelské řešení:

VICTOR HUGO: VZPOMÍNKA NA NOC ZE ČTVRTÉHO

*3b Vysvětli: dvě rány **střelné**
 nebožka maminka se smála na stěně **na obrázku**
 o jaký jde typ čtyřverší? **AABB sdružený rým***

**To dítě dostalo do temene dvě rány.
Byt měli maličký, chudý, však spořádaný.
Nebožka maminka se smála na stěně
a pod ní babička vzlykala zdušeně.**

2b Jaké prvky charakteristiky se zde vyskytují? Podtrhni je.

Mlčky jsme malého svlékli z jeho šatů;
měl vám je, chuděra, záplatu na záplatu ... **přímá**
Paže mu visely bezvládně z ramenou.
V kapse jsme našli mu káču odřenou. **nepřímá**

1b Najdi kontrast, podtrhni ho.

Prst by se vešel snad v ty jeho rány střelné ...
Viděl kdo krvácet moruši? Neviděl? Ne?
Byl jako její peň, když blesk jej poláme ...
Stařenka sledujíc, jak vnoučka svlékáme,
se s pláčem sklonila nad jeho ústa němá;
-Dřív úsměv na nich měl, a teď je od krve má!
Už víckrát nespatriím ty očka veselý! –
Nocí se rozlehly co chvíli výstřely:

*1b Vysvětli první verš. **krveprolití pokračovalo a zesilovalo***

1b Najdi kontrast. Podtrhni ho.

*1b Jakou zde mají funkci pomlčky? **přímá řeč***

krev tekla městem dál a proudem stále větším ...
Někdo z nás tiše řek: - Měl by se přikrýt něčím! –
Babička přikývla a do prostěradla
jej zabalila; - pojd', chudinko prochládlá! –
řekla spíš pro sebe a něžně odnesla ho
v náruči ke kamnům ... Ó beznadějná snaho
ohrát ty, jež smrt sevřela v objetí!
Chtěla i punčochy navléknout dítěti,

dlaně však nahmátly tuhnoucí, chladnou nohu ...

1b Změnil se nějak postoj a projev babičky? Projeví se to nějak ve čtení? ztrácí se překvapení, narůstá zoufalství, projev se zesiluje

3b Vysvětli: proti Bohu viz Desatero

Herodes **král vraždící nevinátka**, chtěl tak zabít Ježíše
pachole **malé dítě**

1b Čím je vzhledem k textu následující dvojverší? ústřední motiv, hlavní myšlenka

**Propukla znovu v pláč: - Vždyť je to proti Bohu,
zabít jek Herodes takový pachole!**

2b Najdi kontrast - podtrhni jej, nosnou myšlenku úryvku označ červeně.

**Bylo mu sedm pryč ... Jen chválu ve škole
jsem na něj slyšela ... Dokázal, vzácný páni,
hnedle jak v písárně mi složit každý psaní,
ať sestře do Nancy, anebo ouřadu ...**

**A teď je po smrti! Co je to za vládu,
která svým vojákům dovolí děti střílet?**

**Najed se a hned ven jak vrabčák z hnízda vylét;
-jdu si hrát, povídá; a do hodiny ho**

mi přinesete sem načisto mrtvého ...

Doplň věty komentující úryvek, zapiš je:

1b (Ne)dovedu si představit, že...

1b Připomíná mi to...

1b Když to čtu....

**Jsem ženská nad hrobem; pan Napoleon raděj
měl nechat zabít mě, když už mu chudý vaděj!
Co si jen počnu teď bez svýho vnoučete?
Že spravedlnost je? Kde, páni? Řekněte! –**

1b Proč by mělo být problémem provolávání slávy republiky? byla poražena monarchií

1b Kdo a proč mlčel? ti, kteří přinesli mrtvého, nešlo slovy pomoci

**Vzlykot ji přemohl; a zaplakal z nás každý,
kdo tam s ní tenkrát stál ... - Že takovýhle vraždy
císař pán připouští? Že má to svědomí?
Vzít mi, co jediný po dceři zbylo mi!
Zač, vysvětlete mi, ten hoch tak strašně pyká?
Vždyť přece nekřičel: „Ať žije republika!“ –
Mlčeli jsme jak hrob, protože po strasti,**

jež nelze utěšit, není slov účasti ...

*1b Kdo to tu v textu promlouvá? V jakém tónu? **autor, ironicky***

Vysvětli:

*1b já ho zvu jinak sice **má pro něj hrubší pomenování***

*1b tento pán přes všechny tituly je chudý **nelidský, chudý ironicky***

1b bohatou tabuli

**Málo se stařenko, vyznáte v politice;
pan Napoleon – nu, já ho zvu jinak sice,
však budiž – tento pán přes všechny tituly
je chudý. Má rád lov, bohatou tabuli,
hry, paláce ... To všechno ho přijde tuze draho;
mimo to nadmíru dbá o veřejné blaho,
stará se o církev a četné příbuzné.**

*1b Je myšlen tento odstavec vážně? **ne***

*1b Je to ironie? **ano, ale spíše sarkasmus***

1b Která slova bys minimálně ironicky četl(a)? Podtrhni je.

**A není potom div, jestliže o nuzné
babky, jež jako vy jen vnuky opatruje,
náš nejvznešenější císař pán požaduje,
aby svá vnoučátka ve věku sedmi let
nechala poslušně jak škodnou postřílet.**

Jersey, 2. prosince 1852

Čítanka 8, SPN 2003